

ZAGREBAČKA
BURZA

Zagreb Stock Exchange

Modalitet kontinuirane trgovine i Modalitet dražbe

XETRA® trgovinska platforma

Verzija 1.4

Zagreb, studeni 2017.

Sadržaj:

1	Uvod	2
2	Osnovni principi trgovanja na Xetra® trgovinskoj platformi	2
3	Sudionici na tržištu	3
3.1	Članovi i identifikacije članova	3
3.2	Brokери	3
3.3	Ostali sudionici	3
4	Nalozi	4
4.1	Vrste naloga	4
4.1.1	Limitirani nalog	4
4.1.2	Tržišni nalog	4
4.1.3	MTL nalog	5
4.1.4	Nalog sa skrivenom količinom	5
4.1.5	Stop nalozi	6
4.1.6	Ponuda održavatelja tržišta	6
4.2	Ograničenje vremenskog važenja naloga	6
4.3	Ograničenje izvršenja naloga	6
4.4	Ograničenje etape trgovanja	7
4.5	Postojani i nepostojani nalozi	7
4.6	Elementi naloga	8
4.7	Elementi ponude održavatelja tržišta	10
5	Trgovanje u Xetra® trgovinskoj platformi	11
5.1	Faze trgovine	11
5.1.1	Faza pred-trgovanja	11
5.1.2	Glavna faza trgovine	11
5.1.3	Faza post-trgovanja	11
5.2	Modaliteti trgovine u Xetri	12
5.2.1	Modalitet kontinuirane trgovine	13
5.2.2	Modalitet dražbe	14
5.2.3	Blok transakcije	15
5.2.4	Korporativne akcije	16

6	Mehanizmi zaštite trgovine	16
6.1	Dražba uravnoteženja tijekom dražbi	17
6.2	Dražba uravnoteženja tijekom kontinuirane trgovine	17
6.3	Produljena dražba uravnoteženja	18
7	Pravila određivanja cijene	19
7.1	Određivanje cijene u dražbi.....	19
7.2	Primjeri izračuna cijene u dražbama	19
7.3	Određivanje cijene tijekom kontinuirane trgovine	24
7.4	Primjeri određivanja cijene tijekom kontinuirane trgovine	26
8	Dodatak A: Trgovinski parametri.....	37
8.1	Vrijeme odvijanja pojedinih faza trgovine.....	37
8.2	Iznosi limita za pokretanje dražbe uravnoteženja.....	37
8.2.1	Dionice i udjeli ETF-ova	37
8.2.2	Obveznice i komercijalni zapisi.....	38
8.3	Vrijeme trajanja dražbe uravnoteženja i produljene dražbe	38
8.4	Nalog sa skrivenom količinom.....	38

Zapis o promjenama

Datum	Verzija	Opis promjene
11.01.2017.	1.0	Konačna verzija
20.01.2017.	1.1	Dodano poglavlje 5.2.3 Blok transakcije Ažurirano poglavlje 4.6.Elementi ponude (dodan je opis količine) Ažurirano poglavlje 8.4 Ponuda sa skrivenom količinom
05.05.2017.	1.2	Usklađenje terminologije s Pravilima
23.06.2017.	1.3	Izmjene u Dodatku A: • poglavlje 8.4. Nalog sa skrivenom količinom (izmjenjeni su parametri naloga sa skrivenom količinom – minimalna ukupna i vidljiva količina)• poglavlje 8.2 Iznosi limita za pokretanje dražbe uravnoteženja (dodan je 4. razred likvidnosti za dionice kojima se trguje u modalitetu dražbe)

1 Uvod

U ovom dokumentu opisani su temeljni principi koji se primjenjuju prilikom sklapanja transakcija u modalitetu kontinuirane trgovine i modalitetu dražbe na XETRA® trgovinskoj platformi Zagrebačke burze d.d. (dalje u tekstu: Burza). Navedeni principi uključuju vrste naloga, pravila određivanja cijene u transakciji, način određivanja prioriteta naloga, vrstu i djelokrug trgovinskih informacija koje se prikazuju sudionicima na tržištu za vrijeme trajanja trgovine te mehanizme zaštite trgovine.

2 Osnovni principi trgovanja na Xetra® trgovinskoj platformi

U modalitetu kontinuirane trgovine i modalitetu dražbe na XETRA® trgovinskoj platformi primjenjuju se sljedeći temeljni principi:

- Xetra® model trgovanja spada u kategoriju sistema koji se temelji na nalogima sudionika tržišta (eng. *order driven model*) i sistema koji se temelji na ponudama održavatelja tržišta (eng. *quote driven model*).
- Instrumentima se može trgovati kontinuirano ili putem dražbi.
- Kontinuirana trgovina započinje dražbom otvaranja, a može biti prekinuta dražbom uravnoteženja te završava dražbom zatvaranja.
- Nalozi se izvršavaju temeljem prioriteta cijene i vremena unosa naloga.
- Trgovina je anonimna što znači da sudionici trgovanja ne vide „drugu stranu” u transakciji (eng. *counterparty*).
- Xetra® podržava trgovinu nalogima svih veličina, uzimajući u obzir minimalni korak unosa količine (eng. *minimum trading lot*).
- U bilo kojem trenutku trgovanja za svaki financijski instrument kojim se trguje postoji samo jedna cijena.
- Referentna cijena je zadnja cijena instrumenta utvrđena u dražbi i/ili fazi kontinuirane trgovine.
- Kako bi se osigurao kontinuitet cijene određenog instrumenta, važe sljedeći principi:
 - Trgovanje određenim instrumentom prekida se ako bi cijena transakcije bila izvan predefiniranog raspona oko referentne cijene instrumenta.
 - Tržišni nalozi (eng. *market order*) izvršavaju se po referentnoj cijeni u slučaju da knjiga naloga sadrži samo tržišne naloge.
 - Ako u knjizi naloga postoje neizvršeni tržišni nalozi tijekom kontinuirane trgovine, oni se mogu upariti s dolaznim limitiranim nalogima (eng. *limit order*), pri čemu se cijena transakcije određuje pomoću referentne cijene.
- Najdulje važenje naloga je 360 kalendarskih dana nakon dana unosa (T+359).

- Potvrda izvršenja naloga šalje se odmah po nastanku transakcije.
- Nakon faze post-trgovanja (eng. *post-trading phase*, *POSTR*) Xetra® trgovinska platforma mijenja datum i postavlja ga na slijedeći trgovinski dan.

3 Sudionici na tržištu

3.1 Članovi i identifikacije članova

Samo članovi Burze mogu sudjelovati u trgovini putem Xetra® trgovinske platforme.

Svaka transakcija sadrži jedinstvenu identifikacijsku oznaku kojom se identificira član.

Član će koristiti jednu identifikacijsku oznaku (Xetra® traderID) za spajanje vlastitih aplikacija u svrhu:

- trgovanja od strane svojih brokera;
- ispunjavanja obaveza održavatelja tržišta;
- e-trade sustava.

3.2 Brokeri

Broker (eng. *exchange trader*) je fizička osoba koja kod člana obavlja poslove putem trgovinskog sustava koji obuhvaćaju unos, izmjenu i povlačenje naloga te sklapanje transakcija.

Broker može trgovati:

- za račun pojedinačnog klijenta (eng. *agent trader*, oznaka računa 'A') ili
- za vlastiti račun člana (eng. *proprietary trader*, oznaka računa 'P'), i kada je to primjenjivo
- kao održavatelj tržišta (eng. *liquidity provider*, oznaka računa 'D').

3.3 Ostali sudionici

Korisnici Xetra® trgovinskog sustava koji nisu primljeni u članstvo Burze obuhvaćaju zaposlenike Burze koji rade administriranje trgovinskog sustava i nadzor trgovine.

4 Nalozi

Burza može za pojedine financijske instrumente i/ili pojedina tržišta ili tržišne segmente propisati korak unosa količine (eng. *minimum trading lot*).

Izmjena naloga može dovesti do promjene vremenske oznake naloga u Xetra® trgovinskoj platformi ako takva izmjena ima negativan utjecaj na ostale naloge u knjizi naloga (npr. ako se mijenja cijena ili povećava volumen). Tablica u nastavku prikazuje koje izmjene naloga dovode do promjene vremenske oznake Naloga, odnosno u kojim slučajevima vremenska oznaka ostaje nepromijenjena.

Promjena vremenske oznake	Vremenska oznaka nepromijenjena
• Cijena↑• Cijena↓• Količina ↑• Produljenje važenja naloga↑• Promjena instrumenta• Promjena stop naloga	• Količina ↓• Skraćenje vremenskog važenja naloga↓• Izmjena korisničkog računa• Izmjena interne oznake naloga• Izmjena broja računa za namiru• Izmjena ograničenja etape trgovanja

4.1 Vrste naloga

U Xetra® trgovinskoj platformi podržane su slijedeće vrste naloga:

- Limitirani nalog (eng. *limit order*);
- Tržišni nalog (eng. *market order*);
- MTL nalog (eng. *market-to-limit order*);
- Nalog sa skrivenom količinom (eng. *iceberg order*);
- Stop nalog
 - Stop tržišni nalog (eng. *stop market order*);
 - Stop limitirani nalog (eng. *stop limit order*);
- Ponuda održavatelja tržišta (eng. *market maker quote*).

4.1.1 Limitirani nalog

Limitirani nalog (eng. *limit order*) je nalog u kojem je cijena određena. Nalog se izvršava po cijeni određenoj u nalogu ili boljoj cijeni.

4.1.2 Tržišni nalog

Tržišni nalog (eng. *market order*) je nalog u kojem cijena nije određena. Nalog se izvršava prema trenutno najpovoljnijoj cijeni unutar knjige naloga. Ako nalog nije moguće izvršiti u trenutku zadavanja naloga, nalog ostaje u knjizi naloga dok se ne steknu uvjeti potrebni za njegovo izvršenje ili do isteka naloga.

4.1.3 MTL nalog

U kontinuiranoj trgovini MTL nalog (eng. *market-to-limit order*) se uparuje s najboljim nalogom na suprotnoj strani knjige naloga. Ako nalog ne može biti izvršen u cjelosti, u knjigu naloga se unosi novi limitirani nalog u kojem je količina jednaka neizvršenoj količini unesenog naloga, a cijena je jednaka cijeni po kojoj je dio naloga djelomično izvršen. Limitiranom nalogu sustav automatski dodjeljuje vremensku oznaku jednaku vremenu djelomičnog izvršenja naloga. U kontinuiranoj trgovini MTL nalog može biti unesen u sustav jedino ako se na suprotnoj strani knjige naloga nalaze samo limitirani nalozi.

Tijekom dražbe (uključujući i dražbu uravnoteženja) MTL nalog funkcionira i prikazuje se isto kao i tržišni nalog. Tijekom dražbe MTL nalog može biti unesen u knjigu naloga čak i ako knjiga naloga sadrži tržišne naloge.

Na kraju dražbe MTL nalog se izvršava po indikativnoj cijeni dražbe.

4.1.4 Nalog sa skrivenom količinom

Nalog sa skrivenom količinom (eng. *iceberg order*) omogućuje unos velikih naloga u knjigu naloga tijekom kontinuirane trgovine, a da pri tome sudionici na tržištu nemaju uvid u ukupnu količinu izloženu u nalogu.

Prilikom unosa naloga sa skrivenom količinom potrebno je navesti ukupnu količinu (eng. *overall volume*) i vidljivu količinu (eng. *peak size*) financijskog instrumenta. Tijekom kontinuirane trgovine sudionicima na tržištu dostupan je samo podatak o vidljivoj količini. Kada vidljiva količina padne na nulu, automatski se nadomješta do punoga vidljivog ili raspoloživog iznosa iz ukupne količine, pri čemu se nalogu dodjeljuje nova vremenska oznaka. Prilikom unosa naloga sa skrivenom količinom u obzir se uzima ukupna količina u nalogu, a ne samo vidljivi iznos količine te se najveća količina koju je moguće zatvoriti izvršava u jednoj transakciji.

U slučaju djelomičnog izvršenja naloga, zadnji neizvršeni dio vidljive količine može biti manji od iznosa vidljive količine navedenog prilikom unosa naloga. Nalozi sa skrivenom količinom nemaju posebnu oznaku, ne razlikuju se od ostalih naloga u knjizi naloga te se ne mogu kombinirati s ostalim ograničenjima izvršenja naloga ili ograničenjima etape trgovanja. Prilikom svakog povećanja vidljive ili ukupne količine, nalogu se dodjeljuje nova vremenska oznaka.

Tijekom odvijanja dražbe (dražbe otvaranja, dražbe zatvaranja ili dražbe uravnoteženja), nalozi sa skrivenom količinom prikazani su sa svojom ukupnom količinom (eng. *overall volume*). Ako nalog sa skrivenom količinom nije potpuno izvršen tijekom dražbe, prilikom prijelaza u fazu kontinuirane trgovine, automatski se unosi novi nalogu kojem je prikazana vidljiva količina.

Minimalni iznos vidljive količine i minimalni iznos ukupne količine u nalogima sa skrivenom količinom određuje Burza.

4.1.5 Stop nalozi

Kako bi se podržale različite strategije trgovanja, u Xetra® trgovinskoj platformi su dostupne dvije vrste stop naloga koji se aktiviraju nakon što se dosegne unaprijed definirana cijena aktivacije (eng. *stop limit*):

- **Stop tržišni nalog** (eng. *stop market order*) – kada se dosegne ili premaši unaprijed definirana cijena aktivacije, stop nalog se automatski izlaže u knjizi naloga kao tržišni nalog koji se može odmah izvršiti.
- **Stop limitirani nalog** (eng. *stop limit order*) – kada se dosegne ili premaši unaprijed definirana cijena aktivacije, stop nalog se automatski izlaže u knjizi naloga kao limitirani nalog koji se može odmah izvršiti.

Prilikom unosa stop naloga na prodaju (eng. *stop loss order*), cijena aktivacije mora biti jednaka ili manja od cijene zadnje transakcije za određeni financijski instrument. U slučaju stop naloga na kupnju, cijena aktivacije mora biti jednaka ili veća od cijene zadnje transakcije za određeni financijski instrument. Prilikom svake izmjene stop naloga, trgovinski sustav mu dodjeljuje novu vremensku oznaku.

4.1.6 Ponuda održavatelja tržišta

Xetra® trgovinska platforma omogućuje održavateljima tržišta da unesu ponudu na kupnju i prodaju (eng. *market maker quote*). Vremensko važenje ponude održavatelja tržišta je do kraja trgovinskog dana tijekom kojeg je ponuda unesena.

4.2 Ograničenje vremenskog važenja naloga

Xetra trgovinska platforma podržava slijedeća ograničenja vremenskog važenja naloga:

- **Dnevni nalog** (eng. *good-for-day*) – nalog važi do kraja trgovinskog dana u kojem je unesen;
- **Nalog do datuma** (eng. *good-till-date*) – nalog važi do specificiranog datuma, ali ne dulje od 360 dana od dana unosa naloga (T+359);
- **Nalog do opoziva** (eng. *good-till-cancelled*) – nalog važi do opoziva, ali ne dulje od 360 dana od dana unosa naloga (T+359).

4.3 Ograničenje izvršenja naloga

Za limitirane naloge i tržišne naloge u kontinuiranoj trgovini, Xetra® trgovinska platforma podržava slijedeća ograničenja izvršenja:

- **Nalog „izvrši i otkazi”** (eng. *Immediate-or-Cancel*) – nalog se izvršava odmah u količini koja je moguća, a neispunjena se količina otkazuje;
- **Nalog „ispuni ili otkazi”** (eng. *Fill-or-Kill*) – nalog se izvršava odmah u cjelokupnoj količini, ako je to moguće, a u protivnom se cijeli nalog otkazuje.

Dodatno, za limitirane naloge u kontinuiranoj trgovini moguće je koristiti sljedeće ograničenje izvršenja:

- **Nalog „unesi u knjigu naloga ili otkazi”** (eng. *Book-or-Cancel*, skr. BOC) –nalog ulazi u knjigu naloga u svrhu pasivnog izvršenja (eng. *passive execution*). Nalog se otkazuje ako je moguće trenutno izvršenje (eng. *aggressive execution*), bez unosa u knjigu naloga. U slučaju dražbe ili dražbe uravnoteženja BOC nalozi se otkazuju.

4.4 Ograničenje etape trgovanja

S obzirom na ograničenja etape trgovanja, naloge je moguće unositi u svim vrstama dražbi ili samo u određenim vrstama dražbi:

- **Samo dražba otvaranja** (eng. *opening auction only*) – nalog je važeći samo za vrijeme trajanja dražbe otvaranja;
- **Samo dražba zatvaranja** (eng. *closing auction only*) - nalog je važeći samo za vrijeme trajanja dražbe zatvaranja;
- **Samo dražba** (eng. *auction only*) - nalog je važeći u dražbi otvaranja, dražbi zatvaranja i modalitetu dražbe.

4.5 Postojani i nepostojani nalozi

S obzirom na postojanost, naloge je moguće unositi kao:

- **Postojane naloge** (eng. *persistent order*) – nalog neće biti obrisano iz knjige naloga u slučaju prekida rada trgovinskog sustava (eng. *market halt*);
- **Nepostojane naloge** (eng. *non-persistent order*) – nalog će biti obrisano iz knjige naloga u slučaju prekida rada trgovinskog sustava (eng. *market halt*).

Jednom kada je nalog unesen u knjigu naloga nije moguće promijeniti element naloga koji određuje njegovu postojanost. Slijedeća pravila se primjenjuju za određivanje postojanosti naloga u Xetra® trgovinskoj platformi (predefinirano ponašanje):

- nalozi za račun klijenata (račun ‘A’) su postojani;
- ostali nalozi (račun različit od ‘A’) su nepostojani ako se radi o dnevnim nalogima ili i ako je u ograničenju vremenskog važenja eksplicitno naveden tekući datum;
- svi nalozi s ograničenjem vremenskog važenja većim od tekućeg datuma su postojani nalozi.

Dodatno, sudionici na tržištu imaju slijedeće mogućnosti:

- dnevni nalozi za račun klijenata (račun ‘A’) ili ako je u ograničenju vremenskog važenja eksplicitno naveden tekući datum, mogu također biti i nepostojani;
- ostali dnevni nalozi (račun različit od ‘A’) ili ako je u ograničenju vremenskog važenja eksplicitno naveden tekući datum, također mogu biti i postojani.

Ponuda održavatelja tržišta uvijek je nepostojana.

4.6 Elementi naloga

Elementi naloga koji se unosi u Xetra® trgovinsku platformu prikazani su u slijedećoj tablici.

Element naloga	Opis	Obavezan
Tip naloga	Kupnja/prodaja	Da
Burza (eng. <i>exchange</i>)	Burza na kojoj se trguje instrumentom	Da
Oznaka financijskog instrumenta (eng. <i>security</i>)	ISIN ili skraćena oznaka	Da
Količina (eng. <i>volume</i>)	Količina financijskog instrumenta Za obveznice i komercijalne zapise količina se unosi u nominalnoj vrijednosti, a ne u broju komada.	Da
Cijena (eng. <i>limit</i>)	Jedinična cijena financijskog instrumenta (ne unosi se za tržišne naloge)	Ne
Vrsta naloga (eng. <i>type of order</i>)	M – tržišni nalog L – limitirani nalog T – MTL nalog I – nalog sa skrivenom količinom	Za MTL naloge i naloge sa skrivenom količinom
Ograničenja vremenskog važenja naloga (eng. <i>validity restrictions</i>)	Dnevni nalog (GFD) Nalog do datuma (GTD) Nalog do opoziva (GTC) Ako nije uneseno = GFD	Ne
Ograničenja izvršenja (eng. <i>execution restrictions</i>)	Nalog „izvrši i otkaži“ (IOC) Nalog „izvrši ili otkaži“ (FOK) Nalog „unesi u knjigu naloga ili otkaži“ (BOC) Stop tržišni nalog (STP) Stop limitirani nalog (STP)	Ne
Minimalni iznos vidljive količine (eng. <i>peak size</i>)	Minimalni iznos vidljive količine za naloge sa skrivenom količinom	Za naloge sa skrivenom količinom
Ograničenja etape trgovanja (eng. <i>trading restrictions</i>)	Samo dražba otvaranja (OA) Samo dražba zatvaranja (CA) Samo dražba (AU)	Ne
Broj računa za namiru (eng. <i>text field</i>)	Broj računa za namiru ako se ne radi o predefiniranom omnibus računu ili vlastitom računu člana	Ne
Interni broj naloga člana (eng. <i>member internal order number</i>)	Dostupno za korištenje	Ne
Vrsta računa (eng. <i>account</i>)	Predefinirani omnibus račun klijenta (A) Vlastiti račun člana (P) Održavatelj tržišta (D)	Da
Oznaka člana (eng. <i>member-ID</i>)	Oznaka člana u Xetra® trgovinskoj platformi	Da

Element naloga	Opis	Obavezan
	dodijeljena od strane Burze	
Oznaka korisnika (eng. <i>user-ID</i>)	Oznaka korisnika u Xetra® trgovinskoj platformi dodijeljena od strane Burze	Da
Broj naloga (eng. Xetra®-Order number)	Broj naloga dodijeljen od strane Xetra® trgovinske platforme	Da
Vremenska oznaka (eng. Timestamp)	Vremenska oznaka naloga dodijeljena od strane Xetra® trgovinske platforme	Da

Moguće kombinacije elemenata naloga prikazane su u slijedećoj tablici.

	FOK	IOC	BOC	STP	T	I	GFD	GTD	GTC	OA	AU	CA
FOK		-	-	-	X	-	X	-	-	-	-	-
IOC	-		-	-	X	-	X	-	-	-	-	-
BOC	-	-		-	-	-	X	X	X	-	-	-
STP	-	-	-		-	-	X	X	X	-	-	-
T	X	X	-	-		-	X	X	X	-	-	-
I	-	-	-	-	-		X	X	X	-	-	-
GFD	X	X	X	X	X	X		-	-	X	X	X
GTD	-	-	X	X	X	X	-		-	X	X	X
GTC	-	-	X	X	X	X	-	-		X	X	X
OA	-	-	-	-	-	-	X	X	X			
AU	-	-	-	-	-	-	X	X	X	-		
CA	-	-	-	-	-	-	X	X	X	-	-	

Oznake u tablici:

FOK - Nalog „izvrši ili otkaži”

IOC - Nalog „izvrši i otkaži”

BOC - Nalog „unesi u knjigu naloga ili otkaži”

STP - Stop tržišni nalog/limitirani nalog

T – MTL nalog

I – nalog sa skrivenom količinom

GFD – Dnevni nalog

GTD - Nalog do datuma

GTC - Nalog do opoziva

OA - Samo dražba otvaranja

AU - Samo dražba

CA - Samo dražba zatvaranja

4.7 Elementi ponude održavatelja tržišta

Elementi ponude koje održavatelj tržišta može unijeti u Xetra® trgovinsku platformu prikazani su u slijedećoj tablici.

Element ponude	Opis	Obavezan
Burza (eng. <i>exchange</i>)	Burza na kojoj se trguje instrumentom	Da
Cijena kupnje (eng. <i>bid limit</i>)	Cijena kupnje	Da
Cijena prodaje (eng. <i>ask limit</i>)	Cijena prodaje	Da
Oznaka financijskog instrumenta (eng. <i>security</i>)	ISIN ili skraćena oznaka	Da
Količina na strani kupnje (eng. <i>bid volume</i>)	Količina na strani kupnje	Da
Količina na strani prodaje (eng. <i>ask volume</i>)	Količina na strani prodaje	Da
Račun (eng. <i>account</i>)	Održavatelj tržišta (D)	Da
Oznaka člana (eng. <i>member-ID</i>)	Oznaka člana u Xetra® trgovinskoj platformi dodijeljena od strane Burze	Da
Oznaka korisnika (eng. <i>user-ID</i>)	Oznaka korisnika u Xetra® trgovinskoj platformi dodijeljena od strane Burze	Da
Broj ponude (eng. Xetra®-order number)	Broj ponude dodijeljen od strane Xetra® trgovinske platforme	Da
Vremenska oznaka (eng. <i>timestamp</i>)	Vremenska oznaka ponude dodijeljena od strane Xetra® trgovinske platforme	Da

5 Trgovanje u Xetra® trgovinskoj platformi

5.1 Faze trgovine

Trgovina traje cijeli trgovinski dan, a počinje fazom pred-trgovanja (eng. *pre-trading phase*), nakon koje slijedi glavna faza trgovanja (eng. *main trading phase*) te završava s fazom post-trgovanja (eng. *post-trading phase*). Trgovinski sustav nije dostupan između završetka faze post-trgovanja i početka faze pred-trgovanja.

Slika 1. Faze trgovine

5.1.1 Faza pred-trgovanja

Tijekom faze pred-trgovanja svi članovi mogu unositi nove naloge te mijenjati i brisati postojeće naloge. Isto tako, održavatelj tržišta može unositi i brisati svoju ponudu na kupnju i prodaju (eng. *market maker quote*).

Sudionici na tržištu ne vide knjigu naloga jer je ona zatvorena tijekom ove faze. Jedini podatak koji se prikazuje je zaključna cijena (eng. *close price*) prethodnog trgovinskog dana, ako je dostupna.

5.1.2 Glavna faza trgovine

Nakon završetka faze pred-trgovanja započinje glavna faza trgovine tijekom koje dolazi do sklapanja transakcija prema pravilima koja su primjenjiva za modalitet u kojem se trguje određenim financijskim instrumentom.

Ovisno o likvidnosti, financijskim instrumentima se trguje u modalitetu kontinuirane trgovine ili modalitetu dražbe. Glavna faza trgovine u modalitetu kontinuirane trgovine sastoji se od dražbe otvaranja (eng. *opening auction*), kontinuirane trgovine (eng. *continuous trading*) i dražbe zatvaranja (eng. *closing auction*). Glavna faza trgovine u modalitetu dražbe sastoji se od jedne dražbe.

5.1.3 Faza post-trgovanja

Faza post-trgovanja počinje nakon završetka glavne faze trgovine. Tijekom faze post-trgovanja svi članovi, osim održavatelja tržišta, mogu unositi nove naloge te ažurirati i brisati postojeće naloge u sklopu pripreme za slijedeći trgovinski dan.

5.2 Modaliteti trgovine u Xetri

U ovom dokumentu opisana su dva modaliteta trgovine:

- modalitet kontinuirane trgovine
- modalitet dražbe.

U slijedećoj tablici prikazane su grupe instrumenata kojima se može trgovati u Xetra® trgovinskoj platformi.

Instr. grupa	Naziv	Opis
ZECR	Equity Continuous Trading Regulated Market	Modalitet kontinuirane trgovine za dionice i udjele ETF-ova na uređenom tržištu
ZECM	Equity Continuous Trading MTF	Modalitet kontinuirane trgovine za dionice na CE Enter tržištu
ZEAR	Equity Single Auction Regulated Market	Modalitet dražbe za dionice na uređenom tržištu
ZEAM	Equity Single Auction MTF	Modalitet dražbe za dionice na CE Enter tržištu
ZDCR	Debt Continuous Trading Regulated Market	Modalitet kontinuirane trgovine za dužničke vrijednosne papire (obveznice i komercijalni zapisi) na uređenom tržištu
ZDCM	Debt Continuous Trading MTF	Modalitet kontinuirane trgovine za dužničke vrijednosne papire (obveznice i komercijalni zapisi) na CE Enter tržištu

U slijedećoj tablici prikazani su tržišni segmenti.

Tržišni segment	Naziv	Opis
ZAR	ZSE - Regular Market	Redovito tržište
ZAO	ZSE - Official Market	Službeno tržište
ZAP	ZSE - Prime Market	Vodeće tržište
ZAF	CE Enter (MTP) - Fortis	CE Enter - Fortis
ZAA	CE Enter (MTP) - Alter	CE Enter - Alter
ZAX	CE Enter (MTP) - X	CE Enter - X

5.2.1 Modalitet kontinuirane trgovine

Glavna faza trgovine u modalitetu kontinuirane trgovine sastoji se od dražbe otvaranja (eng. *opening auction*), kontinuirane trgovine (eng. *continuous trading*) i dražbe zatvaranja (eng. *closing auction*).

5.2.1.1 Dražba otvaranja

Dražba otvaranja sastoji se od dvije faze:

- faze prikupljanja ponuda (eng. *call phase*) i
- faze određivanja cijene (eng. *price determination*).

Slika 2. Faze dražbe otvaranja

Svi nalozi preostali od prethodnog trgovinskog dana koji su važeći ili nalozi koji su uneseni na tekući trgovinski dan sudjeluju u dražbi otvaranja, osim ako je eksplicitno navedeno da vrijede samo u dražbi zatvaranja (eng. *closing auction only*).

5.2.1.1.1 Faza prikupljanja ponuda

Tijekom faze prikupljanja ponuda svi članovi mogu unositi nove naloge te mijenjati i brisati postojeće naloge. Isto tako, održavatelj tržišta može unositi i brisati svoju ponudu na kupnju i prodaju (eng. *market maker quote*).

Tijekom faze prikupljanja ponuda knjiga naloga je otvorena, što znači da sudionici na tržištu vide cijelu dubinu knjige naloga, a najviše do 20 agregiranih naloga, ovisno o odabranom modelu usluge. U slučaju da je moguće sklapanje jedne ili više transakcija u dražbi otvaranja, prikazuje se i indikativna cijena.

Kako bi se spriječila moguća manipulacija cijene, nakon što protekne unaprijed definirani vremenski period, faza prikupljanja ponuda ima varijabilni završetak koji može iznositi najviše 15 sekundi.

5.2.1.1.2 Faza određivanja cijene

Nakon faze prikupljanja ponuda slijedi faza određivanja cijene koja traje svega nekoliko sekundi. Cijena u dražbi ovisi o stanju knjige naloga na kraju faze prikupljanja ponuda s ciljem da se izvrši što je moguće više naloga.

Cijena u dražbi određuje se na način da se odabere ona cijena pri kojoj je moguće zatvoriti najveću količinu uz najmanji iznos preostale količine (eng. *surplus*). Dodatno, pravilo vremenskog prioriteta osigurava da je najviše jedan nalog djelomično izvršen.

Ako knjiga naloga nije ukrižana i ne može doći do sklapanja transakcija, ne može se odrediti niti cijena dražbe. U tom slučaju se prikazuju najbolji nalog na kupnju i/ili prodaju ako su dostupni.

Nakon što je određena cijena u dražbi, brokeri primaju potvrdu o izvršenju (eng. *execution confirmation*) u kojoj su navedeni broj transakcije, cijena, količina i vrijeme sklapanja transakcije.

5.2.1.2 Kontinuirana trgovina

Nakon završetka dražbe otvaranja slijedi kontinuirana trgovina. Tijekom kontinuirane trgovine knjiga naloga je otvorena što znači da su sudionicima na tržištu vidljive cijene i agregirane količine u nalogu na svakom nivou cijene. Svaka novo uneseni limitirani nalog ili tržišni nalog, odnosno ponuda održavatelja tržišta, uspoređuje se s prethodno unesenim nalogima s druge strane knjige naloga kako bi se utvrdilo da li je moguće sklapanje transakcije. Transakcije se sklapaju poštujući prioritet određen temeljem cijene i vremenske oznake naloga.

Nalog može biti izvršen u cjelosti ili djelomično, u jednom ili više koraka, ili uopće ne mora biti izvršen.

Svi nalozi se sortiraju prema cijeni i vremenskoj oznaci, pri čemu nalozi na kupnju s višom cijenom imaju prednost pred nalogima na kupnju s nižom cijenom. Nasuprot tome, nalozi na prodaju s nižom cijenom imaju prednost pred nalogima na prodaju s višom cijenom. Vremenska oznaka se uzima kao drugi kriterij u slučaju da više naloga ima istu cijenu, pri čemu nalozi koji su uneseni ranije imaju prednost. Tržišni nalozi imaju prednost nad limitiranim nalogima. Na tržišne naloge također se primjenjuje prioritet određen temeljem vremenske oznake naloga.

Prilikom sklapanja transakcije, strane u transakciji primaju potvrdu o izvršenju transakcije kao što je to navedeno i za transakcije sklopljene u dražbi otvaranja.

5.2.1.3 Dražba zatvaranja

Nakon kontinuirane trgovine slijedi dražba zatvaranja. Dražba zatvaranja sastoji se od dvije faze:

- faze prikupljanja ponuda (eng. *call phase*) i
- faze određivanja cijene (eng. *price determination*).

Dražba zatvaranja ima iste karakteristike kao i dražba otvaranja.

5.2.2 Modalitet dražbe

Nakon završetka faze pred-trgovanja počinje glavna faza trgovine u kojoj se trgovina u modalitetu dražbe odvija putem dražbe. Dražba se sastoji od faze prikupljanja ponuda (eng. *call phase*) i faze određivanja cijene (eng. *price determination*).

Nalozi koji nisu izvršeni tijekom dražbe, ostaju u knjizi naloga do održavanja slijedeće dražbe, odnosno do isteka naloga.

Ako knjiga naloga nije ukrižana i ne može doći do sklapanja transakcija, ne može se odrediti niti cijena dražbe. U tom slučaju se prikazuju najbolji nalog na kupnju i/ili prodaju ako su dostupni.

5.2.2.1 Faza prikupljanja ponuda

Tijekom faze prikupljanja ponuda svi članovi mogu unositi nove naloge te mijenjati i brisati postojeće naloge.

Tijekom faze prikupljanja ponuda knjiga naloga je otvorena, što znači da sudionici na tržištu vide cijelu dubinu knjige naloga, a najviše do 20 agregiranih naloga, ovisno o odabranom modelu usluge. U slučaju da je moguće sklapanje jedne ili više transakcija u dražbi otvaranja prikazuje se i indikativna cijena.

Kako bi se spriječila moguća manipulacija cijene, nakon što protekne prethodno definirani vremenski period faza prikupljanja ponuda ima varijabilni završetak koji može iznositi najviše 15 sekundi.

5.2.2.2 Faza određivanja cijene

Nakon faze prikupljanja ponuda slijedi faza određivanja cijene koja traje svega nekoliko sekundi. Cijena u dražbi ovisi o stanju knjige naloga na kraju faze prikupljanja ponuda s ciljem da se izvrši što je moguće više naloga.

Cijena u dražbi određuje se na način da se odabere ona cijena pri kojoj je moguće zatvoriti najveću količinu uz najmanji iznos preostale količine (eng. *surplus*). Dodatno, pravilo vremenskog prioriteta osigurava da je najviše jedan nalog djelomično izvršen.

Ako knjiga naloga nije ukrižana i ne može doći do sklapanja transakcija, ne može se odrediti niti cijena dražbe. U tom slučaju se prikazuju najbolji nalog na kupnju i/ili prodaju ako su dostupni.

Nakon što je određena cijena, brokeri primaju potvrdu o izvršenju transakcije (eng. *execution confirmation*) u kojoj su navedeni broj transakcije, cijena, količina i vrijeme sklapanja transakcije.

5.2.3 Blok transakcije

Blok-transakcija je transakcija financijskim instrumentom uvrštenim na uređeno tržište ili primljenim u trgovinu na CE Enter tržište (MTP), koja uključuje člana ili članove Burze, koja je dogovorena privatno, a sklopljena putem Xetra® trgovinskog sustava.

Sučelja putem kojih članovi mogu sklapati blok-transakcije su CEESEG FIX i CEE Trader. Blok-transakcija sklapa se razmjenom poruka putem trgovinskog sustava. Član koji inicira sklapanje blok-transakcije šalje ponudu drugom članu u kojoj su sadržani svi elementi ponude (financijski instrument, cijena, količina itd). Član koji primi notifikaciju o unesenoj ponudi istu može prihvatiti (potvrditi) ili odbiti. Nakon što član izvrši prihvrat ponude transakcija se smatra sklopljenom. U blok transakciji isti član može biti na strani kupnje i na strani prodaje.

Sudionicima tržišta se informacija o sklopljenoj blok-transakciji na uređenom tržištu ili CE Enter tržištu osigurava putem sustava za distribuciju trgovinskih podataka (CEESEG FIX i ADH).

Minimalnu veličinu blok transakcija određuje Burza za svaku vrstu financijskih instrumenata.

5.2.4 Korporativne akcije

U slučaju nastupa određenih korporativnih akcija (npr. podjele dionica) nakon završetka trgovine Burza će izvršiti prilagođavanje referentne cijene. Svi postojeći nalozi bit će obrisani iz knjige naloga tijekom procedure na kraju dana prije nego što korporativna akcija postane efektivna.

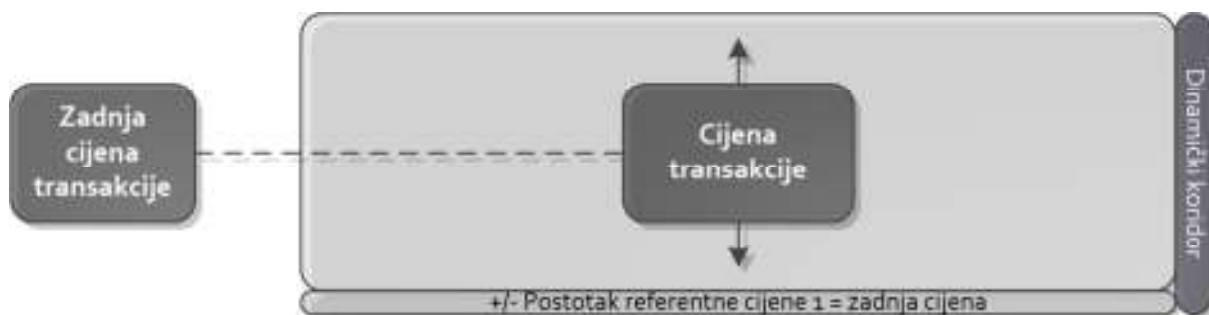
6 Mehanizmi zaštite trgovine

Xetra® trgovinska platforma podržava dražbe uravnoteženja kao jedan od mehanizama zaštite trgovine koji doprinosi sprečavanju iznenadnih fluktuacija cijene i zaštite od pogrešnog unosa naloga.

Dražbe uravnoteženja primjenjuju se u modalitetu kontinuirane trgovine i modalitetu dražbe.

Dražba uravnoteženja može se pokrenuti na dva načina:

- ako se u trgovinski sustav unese nalog čijim bi izvršenjem došlo do sklapanja jedne ili više transakcija koje bi premašile unaprijed definirani **dinamički limit** promjene cijene. Referentna cijena za dinamičke limite je cijena zadnje transakcije bilo da je ostvarena u kontinuiranoj trgovini ili putem dražbe;

Slika 3.: Dinamički limit

- ako se u trgovinski sustav unese nalog čijim bi izvršenjem došlo do sklapanja jedne ili više transakcija koje bi premašile unaprijed definirani **statički limit** promjene cijene. Referentna cijena za statičke limite je cijena zadnje transakcije ostvarena putem dražbe (modalitet dražbe, dražba otvaranja, dražba zatvaranja ili dražba uravnoteženja). Ako određenog trgovinskog dana nije bilo transakcija ostvarenih putem dražbe, kao referentna cijena uzima se zaključna cijena prethodnog trgovinskog dana.

Slika 4.: Statički limit

Burza određuje dinamičke i statičke limite promjene cijene pojedine dionice i udjela ETF-a na temelju kriterija likvidnosti i/ili tržišta na koje je dionica, odnosno udjel ETF-a uvršten.

6.1 Dražba uravnoteženja tijekom dražbi

Ako tijekom dražbe na kraju faze prikupljanja ponuda (eng. *call phase*) teoretska cijena po kojoj bi se sklopile transakcije u dražbi premaši dinamički i/ili statički limit promjene cijene, automatski se pokreće dražba uravnoteženja. Dražba uravnoteženja rezultira produljenjem faze prikupljanja ponuda tijekom kojega članovi mogu unositi nove naloge, te ažurirati ili otkazivati postojeće naloge. Nakon isteka perioda produljenja, završava faza prikupljanja ponuda koja ima varijabilni završetak.

Ako se na kraju dražbe uravnoteženja indikativna cijena sklapanja transakcija još uvijek nalazi izvan dinamičkih i/ili statičkih limita, ali unutar limita produljene dražbe provest će se određivanje cijene i doći će do sklapanja transakcija.

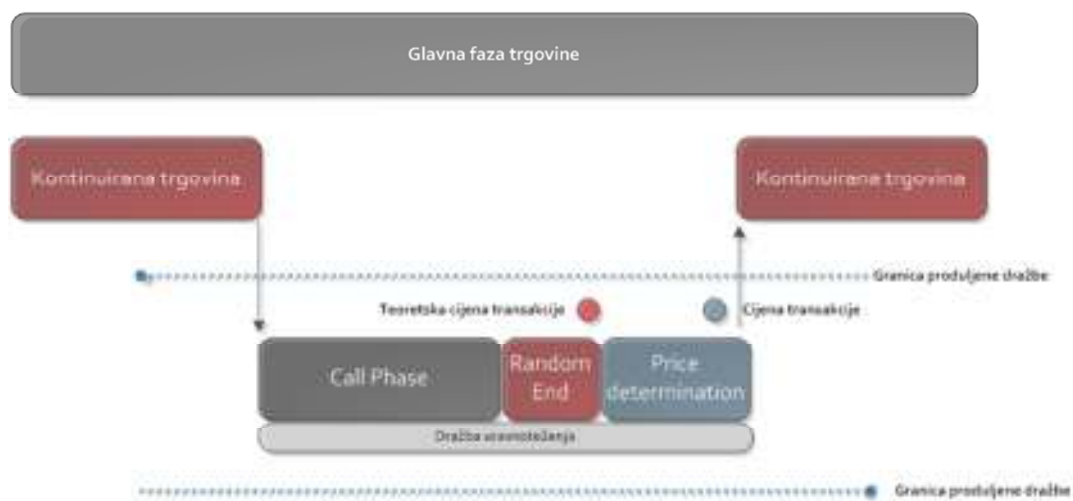
Opisano funkcioniranje dražbe uravnoteženja odnosi se na trgovinu u modalitetu dražbe, dražbu otvaranja i dražbu zatvaranja.

6.2 Dražba uravnoteženja tijekom kontinuirane trgovine

Tijekom kontinuirane trgovine transakcije se sklapaju sve dok potencijalna cijena sklapanja transakcije ne premaši dinamički i/ili statički limit i pokrene se dražba uravnoteženja, o čemu se obavještavaju sudionici na tržištu.

Dražba uravnoteženja uzrokuje promjenu načina trgovine: prekida se kontinuirana trgovina i započinje dražba. Dražba se sastoji od faze prikupljanja ponuda (eng. *call phase*) i faze određivanja cijene (eng. *price determination phase*). Protekom unaprijed definiranog minimalnog vremena trajanja faze prikupljanja ponuda ista ima varijabilni završetak. Nakon određivanja cijene po kojoj se transakcije mogu sklopiti, ili ako nije moguće odrediti cijenu, nastavlja se kontinuirana trgovina.

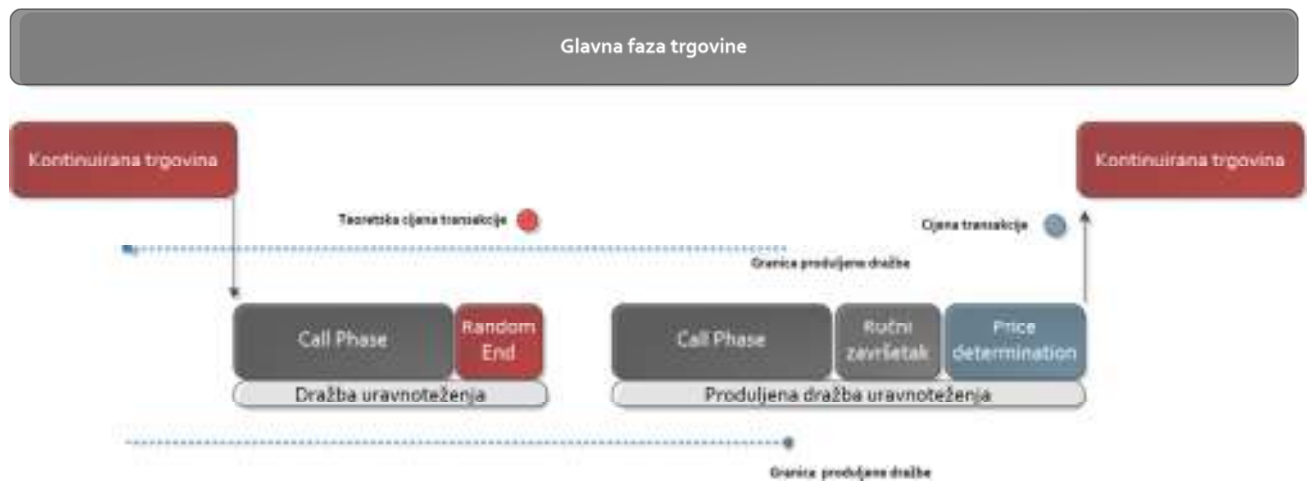
Ako se na kraju dražbe uravnoteženja indikativna cijena sklapanja transakcija još uvijek nalazi izvan dinamičkih i/ili statičkih limita, ali unutar limita produljene dražbe provest će se određivanje cijene i doći će do sklapanja transakcija.

Slika 5.: Dražba uravnoteženja tijekom kontinuirane trgovine

6.3 Produljena dražba uravnoteženja

Ako se na kraju dražbe uravnoteženja indikativna cijena sklapanja transakcija nalazi izvan limita produljene dražbe uravnoteženja (eng. *extended volatility interruption*) ne dolazi do sklapanja transakcija, već se trajanje dražbe uravnoteženja produljuje za unaprijed definirano vrijeme.

Slika 6.: Produljena dražba uravnoteženja

7 Pravila određivanja cijene

7.1 Određivanje cijene u dražbi

Opisani način određivanja cijene odnosi se na modalitet dražbe, dražbu otvaranja, dražbu zatvaranja i dražbu uravnoteženja.

Cijena u dražbi određuje se prema stanju knjige naloga na kraju faze prikupljanja ponuda (eng. *call phase*) na način da se odabere ona cijena pri kojoj je moguće zatvoriti najveću količinu uz najmanji iznos preostale količine (eng. *surplus*). Ako postoji više od jedne cijene pri kojoj je moguće zatvoriti najveću količinu uz jednaki iznos preostale količine, tada se dodatno u razmatranje uzima preostala količina:

- ako je preostala količina na strani kupnje za sve cijene (eng. *bid surplus*), tada je cijena dražbe jednaka najvišoj cijeni;
- ako je preostala količina na strani prodaje za sve cijene (eng. *ask surplus*), tada je cijena dražbe jednaka najnižoj cijeni.

Ako temeljem preostale količine nije moguće odrediti cijenu dražbe, tada se kao dodatni kriterij uzima referentna cijena. Opisana situacija se pojavljuje u slučaju da:

- postoji preostala količina na strani kupnje za jedne cijene te preostala količina na strani kupnje za druge cijene;
- ne postoji preostala količina niti za jednu cijenu.

U prvom slučaju u daljnje razmatranje uzima se najviša cijena s preostalom količinom na strani kupnje i najniža cijena s preostalom količinom na strani prodaje. U oba slučaja, cijena dražbe određuje se pomoću referentne cijene na slijedeći način:

- ako je referentna cijena bliže najvišoj cijeni, cijena dražbe jednaka je najvišoj cijeni;
- ako je referentna cijena bliže najnižoj cijeni, cijena dražbe jednaka je najnižoj cijeni;
- ako je referentna cijena točno na sredini raspona između najviše i najniže cijene, cijena u dražbi jednaka je najvišoj cijeni.

Ako se u knjizi naloga nalaze samo tržišni nalozi, tada se transakcije sklapaju po referentnoj cijeni.

Ako knjiga naloga nije ukrižana i ne može doći do sklapanja transakcija, ne može se odrediti niti cijena dražbe. U tom slučaju se prikazuju najbolji nalog na kupnju i/ili prodaju, ako su dostupni.

7.2 Primjeri izračuna cijene u dražbama

U nastavku se nalaze primjeri koji prikazuju način određivanja cijene dražbe za određena stanja knjige naloga.

Primjer 1: postoji točno jedna cijena pri kojoj je moguće izvršiti najveću količinu i koja ima najmanji iznos preostale količine.

Stanje knjige naloga:

KUPNJA		PRODAJA	
Količina	Cijena	Cijena	Količina
200	202,00	197,00	400
200	201,00	198,00	200
300	200,00	200,00	100

Izračun cijene dražbe:

KUPNJA				PRODAJA			
Količina	Kumulativna količina	Preostala količina	Cijena	Preostala količina	Kumulativna količina	Količina	Najveća količina
200	200	0	202,00	500	700	0	200
200	400	0	201,00	300	700	0	400
300	700	0	200,00	0	700	100	700
0	700	100	198,00	0	600	200	600
0	700	300	197,00	0	400	400	400

Cijena dražbe iznosi 200,00 kn jer je pri toj cijeni moguće zatvoriti najveću količinu (700 komada dionica), pri čemu nema preostale količine ni na strani kupnje ni na strani prodaje.

Primjer 1a: postoji točno jedna cijena pri kojoj je moguće izvršiti najveću količinu i koja ima najmanji iznos preostale količine.

Stanje knjige naloga:

KUPNJA		PRODAJA	
Količina	Cijena	Cijena	Količina
100	M	M	800
400	202,00		
100	195,00		
200	190,00		

Izračun cijene dražbe:

KUPNJA				PRODAJA			
Količina	Kumulativna količina	Preostala količina	Cijena	Preostala količina	Kumulativna količina	Količina	Najveća količina
100	100	0	tržišna	700	800	0	100
400	500	0	202,00	300	800	0	500
100	600	0	195,00	200	800	0	600
200	800	0	190,00	0	800	0	800
0	800	0	tržišna	0	800	800	800

Cijena dražbe iznosi 190,00 kn jer je pri toj cijeni moguće zatvoriti najveću količinu (800 komada dionica), pri čemu nema preostale količine niti na strani kupnje ni na strani prodaje.

Primjer 2: postoji nekoliko cijena pri kojima je moguće izvršiti najveću količinu i gdje je preostala količina na strani kupnje.

Stanje knjige naloga:

KUPNJA		PRODAJA	
Količina	Cijena	Cijena	Količina
400	202,00	198,00	200
200	201,00	199,00	300

Izračun cijene dražbe:

KUPNJA				PRODAJA			
Količina	Kumulativna količina	Preostala količina	Cijena	Preostala količina	Kumulativna količina	Količina	Najveća količina
400	400	0	202,00	100	500	0	400
200	600	100	201,00	0	500	0	500
0	600	100	199,00	0	500	300	500
0	600	400	198,00	0	200	200	200

Cijena dražbe iznosi 201,00 kn. To je stoga što postoje dvije cijene pri kojima je moguće izvršiti najveću količinu (500 komada dionica), a to su 199,00 kn i 201,00 kn, a preostala količina je na strani kupnje za obje navedene cijene. U tom slučaju kao cijena dražbe uzima se najviša cijena od mogućih cijena, koja u ovom primjeru iznosi 201,00 kn.

Primjer 3: postoji nekoliko cijena pri kojima je moguće izvršiti najveću količinu i gdje je preostala količina na strani prodaje.

Stanje knjige naloga:

KUPNJA		PRODAJA	
Količina	Cijena	Cijena	Količina
300	202,00	198,00	200
200	201,00	199,00	400

Izračun cijene dražbe:

KUPNJA				PRODAJA			
Količina	Kumulativna količina	Preostala količina	Cijena	Preostala količina	Kumulativna količina	Količina	Najveća količina
300	300	0	202,00	300	600	0	300
200	500	0	201,00	100	600	0	500
0	500	0	199,00	100	600	400	500
0	500	300	198,00	0	200	200	200

Cijena dražbe iznosi 199,00 kn. To je stoga što postoje dvije cijene pri kojima je moguće izvršiti najveću količinu (500 komada dionica), a to su 199,00 kn i 201,00 kn, a preostala količina je na strani prodaje za obje navedene cijene. U tom slučaju kao cijena dražbe uzima se najniža cijena od mogućih cijena, koja u ovom primjeru iznosi 199, 00 kn.

Primjer 4: postoji nekoliko cijena pri kojima je moguće izvršiti najveću količinu, a preostala količina je na obje strane (na strani kupnje i na strani prodaje).

Stanje knjige naloga:

KUPNJA		PRODAJA	
Količina	Cijena	Cijena	Količina
100	M	M	100
100	199,00	202,00	100

Izračun cijene dražbe:

KUPNJA				PRODAJA			
Količina	Kumulativna količina	Preostala količina	Cijena	Preostala količina	Kumulativna količina	Količina	Najveća količina
100	0	0	tržišna	200	200	0	0
0	100	0	202,00	100	200	100	100
100	200	100	199,00	0	100	0	100
0	200	100	tržišna	0	100	100	100

U ovom slučaju uzima se cijena koja je najbliže referentnoj cijeni. Ako je referentna cijena točno u sredini između najviše i najniže cijene, cijena u dražbi jednaka je najvišoj cijeni.

- Ako je referentna cijena 200,00 kn, cijena dražbe iznosi 199,00 kn.
- Ako je referentna cijena 201,00 kn, cijena dražbe iznosi 202,00 kn.
- Ako je referentna cijena 200,50 kn, cijena dražbe iznosi 202,00 kn.

Primjer 5: postoji nekoliko cijena pri kojima je moguće izvršiti najveću količinu, a preostale količine nema niti na jednoj strani knjige naloga.

Stanje knjige naloga:

KUPNJA		PRODAJA	
Količina	Cijena	Cijena	Količina
300	202,00	198,00	200
200	201,00	199,00	300

Izračun cijene dražbe:

KUPNJA			Cijena	PRODAJA			Najveća količina
Količina	Kumulativna količina	Preostala količina		Preostala količina	Kumulativna količina	Količina	
300	300	0	202,00	200	500	0	300
200	500	0	201,00	0	500	0	500
0	500	0	199,00	0	500	300	500
0	500	300	198,00	0	200	200	200

U ovom slučaju uzima se cijena koja je najbliže referentnoj cijeni. Ako je referentna cijena točno u sredini između najviše i najniže cijene, cijena dražbe jednaka je najvišoj cijeni.

- Ako je referentna cijena 205,00 kn, cijena dražbe iznosi 201,00 kn.
- Ako je referentna cijena 200,00 kn, cijena dražbe iznosi 201,00 kn.
- Ako je referentna cijena 197,00 kn, cijena dražbe iznosi 199,00 kn.

Primjer 6: knjiga naloga sadrži samo tržišne naloge.

Stanje knjige naloga:

KUPNJA		PRODAJA	
Količina	Cijena	Cijena	Količina
900	M	M	800

Izračun cijene dražbe:

KUPNJA			Cijena	PRODAJA			Najveća količina
Količina	Kumulativna količina	Preostala količina		Preostala količina	Kumulativna količina	Količina	
900	0	0	tržišna	800	800	0	0
0	900	100	tržišna	0	800	800	800

Cijena dražbe jednaka je referentnoj cijeni.

Primjer 7: knjiga naloga nije ukrižana i ne može se izračunati cijena dražbe.

Stanje knjige naloga:

KUPNJA		PRODAJA	
Količina	Cijena	Cijena	Količina
80	200,00	201,00	80

Izračun cijene dražbe:

KUPNJA			Cijena	PRODAJA			Najveća količina
Količina	Kumulativna količina	Preostala količina		Preostala količina	Kumulativna količina	Količina	
0	0	0	201,00	80	80	80	0
80	80	80	200,00	0	0	0	0

Cijena dražbe ne može se izračunati. U ovom slučaju prikazuju se najbolji nalog na kupnju (200,00 kn) i najbolji nalog na prodaju (201,00 kn)

Primjer 8: djelomično izvršenje naloga u dražbi otvaranja.

Stanje knjige naloga:

KUPNJA			PRODAJA	
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina
9:00	300	200,00	200,00	400
9:01	300	200,00		

Izračun cijene dražbe:

KUPNJA				Cijena	PRODAJA			Najveća količina
Vrijeme	Količina	Kumulativna količina	Preostala količina		Preostala količina	Kumulativna količina	Količina	
9:00	300							
9:01	300	600	200	200,00	0	400	400	

Cijena dražbe iznosi 200 kn. Na strani kupnje nalaze se dva naloga po istoj cijeni od 200 kn i s istom količinom 300 komada, te se stoga prema vremenskom prioritetu određuje koji nalog će se ispuniti u cjelosti, a koji djelomično. U ovom primjeru, nalog s vremenskom oznakom 9:00 će se izvršiti u potpunosti, a nalog s vremenskom oznakom 9:01 će se izvršiti djelomično (100 dionica). Preostala količina (200 dionica) u nalogu koji je izvršen djelomično prenosi se u kontinuiranu trgovinu (ako nalog nema ograničenje da je važeći samo za vrijeme trajanja dražbe).

7.3 Određivanje cijene tijekom kontinuirane trgovine

Svaki novo uneseni tržišni nalog, MTL nalog ili limitirani nalog provjerava se s nalogima koji se nalaze na suprotnoj strani knjige naloga kako bi se utvrdilo da li može doći do izvršenja naloga i sklapanja jedne ili više transakcija. Jednom kada su nalozi uneseni u knjigu naloga, prioritet izvršavanja naloga određuje se prema iznosu cijene i vremenskoj oznaci naloga. Pri izvršavanju naloga na kupnju prednost imaju nalozi s višom cijenom, odnosno pri izvršavanju naloga na prodaju nalozi s nižom cijenom. Ako postoji više naloga s istom cijenom, prednost imaju nalozi s ranijom vremenskom oznakom.

Nalozi se mogu izvršiti u cjelosti, djelomično ili se uopće ne mogu izvršiti, ovisno o stanju knjige naloga, što može rezultirati sklapanjem jedne ili više transakcija. Nalozi koji nisu izvršeni ili koji su

djelomično izvršeni unose se u knjigu naloga i rangiraju se prema prioritetu cijene i vremenske oznake naloga.

U kontinuiranoj trgovini prioritet izvršavanja naloga određuje se ovisno o iznosu cijene i vremenskoj oznaci naloga, te dodatno i slijedećim pravilima:

- **Pravilo broj 1:** Ako se tržišni nalog, MTL nalog ili limitirani nalog unese u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži samo limitirane naloge, cijena se određuje prema najvišem nalogu na kupnju, odnosno najnižem nalogu na prodaju.
- **Pravilo broj 2:** Ako se tržišni nalog ili limitirani nalog unese u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži samo tržišne naloge, nalog će se izvršiti po referentnoj cijeni (u opsegu u kojem je to moguće).
- **Pravilo broj 3:**
 - Ako se tržišni nalog unese u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži tržišne naloge i limitirane nalog, ili
 - Ako se limitirani nalog unese u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži samo tržišne naloge, ili
 - Ako se limitirani nalog unese u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži tržišne naloge i limitirane naloge, tada

uneseni nalog će se izvršiti s tržišnim nalogima pri čemu se prioritet izvršavanja naloga određuje ovisno o iznosu cijene i vremenskoj oznaci naloga; ako su tržišni nalozi u knjizi naloga na strani kupnje, transakcije će se izvršiti po cijeni jednakoj ili višoj od referentne cijene (najviša cijena naloga koji se može izvršiti); ako su tržišni nalozi u knjizi naloga na strani prodaje, transakcije će se izvršiti po cijeni jednakoj ili nižoj od referentne cijene (najniža cijena naloga koji se može izvršiti).

Tržišni nalozi koji su uneseni u knjigu naloga i nisu još izvršeni, moraju (ako je to moguće) biti izvršeni odmah u slijedećoj transakciji. Pri tome se u kontinuiranoj trgovini primjenjuju slijedeći principi:

- **Princip br. 1:** Nalozi se izvršavaju po referentnoj cijeni, ako to ne narušava prioritet cijene i vremenske oznake naloga.
- **Princip br. 2:** Ako nije moguće izvršenje naloga po referentnoj cijeni, izvršenje naloga u skladu s prioritetom na temelju cijene i vremenske oznake osigurava se tako da se odredi cijena iznad/ispod referentne cijene (za tržišne naloge na strani kupnje/prodaje koji još nisu izvršeni), odnosno cijena se određuje sukladno cijeni u knjizi naloga ili prema cijeni unesenog naloga.

7.4 Primjeri određivanja cijene tijekom kontinuirane trgovine

U nastavku se nalaze primjeri koji prikazuju način određivanja cijene transakcija tijekom kontinuirane trgovine za određena stanja knjige naloga.

Primjer 1: tržišni nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži samo tržišne naloge.

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			

Uneseni nalog:
tržišni nalog na prodaju,
količina 6.000 dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			

Ako referentna cijena iznosi 200,00 kn, dva tržišna naloga će se izvršiti po referentnoj cijeni 200,00 kn (princip broj 1).

Primjer 2: tržišni nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži samo limitirane naloge.

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	200			

Uneseni nalog:
tržišni nalog na prodaju,
količina 6.000 dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	200			

Dva naloga će se izvršiti po cijeni najvišeg naloga na kupnju u iznosu 200,00 kn.

Primjer 3: tržišni nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži samo limitirane naloge.

Uneseni nalog:
tržišni nalog na kupnju,
količina 6.000 dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			200	6.000	9:01

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			200	6.000	9:01

Dva naloga će se izvršiti po cijeni najnižeg naloga na prodaju koja iznosi 200,00 kn.

Primjer 4: tržišni nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži tržišne naloge i limitirane naloge.

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			
9:02	1.000	195,00			

Uneseni nalog:
tržišni nalog na prodaju,
količina 6.000 dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			
9:02	1.000	195,00			

Referentna cijena iznosi 200,00 kn, što je veće od najvišeg naloga na kupnju u knjizi naloga. Unesen tržišni nalog na prodaju će se izvršiti s tržišnim nalogom na kupnju, a cijena transakcije bit će jednaka referentnoj cijeni 200,00 kn (princip broj 1).

Primjer 5: tržišni nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži tržišne naloge i limitirane naloge.

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			
9:02	1.000	202,00			

Uneseni nalog:
tržišni nalog na prodaju,
količina 6.000 dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			
9:02	1.000	202,00			

Referentna cijena iznosi 200,00 kn, što je manje od najvišeg naloga na kupnju u knjizi naloga. Uneseni tržišni nalog na prodaju će se izvršiti s tržišnom ponudom na kupnju, a cijena transakcije bit će jednaka cijeni najvišeg naloga na kupnju u iznosu od 202,00 kn (princip broj 2).

Primjer 6: tržišni nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži tržišne naloge i limitirane naloge.

Uneseni nalog:
tržišni nalog na kupnju,
količina 6.000 dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			tržišna	6.000	9:01
			202,00	1.000	9:02

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			tržišna	6.000	9:01
			202,00	1.000	9:02

Referentna cijena iznosi 200,00 kn, što je manje od najnižeg naloga na prodaju u knjizi naloga. Uneseni tržišni nalog na kupnju će se izvršiti s tržišnim nalogom na prodaju, a cijena transakcije bit će jednaka referentnoj cijeni 200,00 kn (princip broj 1).

Primjer 7: tržišni nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži tržišne naloge i limitirane naloge.

Uneseni nalog:
tržišni nalog na kupnju,
količina 6.000 dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			tržišna	6.000	9:01
			202,00	1.000	9:02

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			tržišna	6.000	9:01
			202,00	1.000	9:02

Referentna cijena iznosi 203,00 kn, što je veće od najnižeg naloga na prodaju u knjizi naloga. Uneseni tržišni nalog na kupnju će se izvršiti s tržišnim nalogom na prodaju, a cijena transakcije bit će jednaka cijeni najnižeg naloga na prodaju u iznosu od 202,00 kn (princip broj 2).

Primjer 8: tržišni nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani ne sadrži naloge.

Uneseni nalog:
tržišni nalog na kupnju,
količina 6.000 dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
10:01	6.000	tržišna			

Unesen je tržišni nalog na kupnju u knjigu naloga, cijena nije utvrđena i nalog nije izvršen.

Primjer 9: limitirani nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži samo tržišne naloge

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			

Uneseni nalog:
limitirani nalog na
prodaju s cijenom
195,00 kn, količina
6.000 dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			

Referentna cijena iznosi 200,00 kn, što je veće od najnižeg naloga na prodaju u knjizi naloga. Izvršena su dva naloga po referentnoj cijeni od 200,00 kn (princip broj 1).

Primjer 10: limitirani nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži samo tržišne naloge

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			

Uneseni nalog:
limitirani nalog na
prodaju s cijenom
203,00 kn, količina 6.000
dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			

Referentna cijena iznosi 200,00 kn, što je manje od najnižeg naloga na prodaju u knjizi naloga. Nalog je izvršen po najnižoj cijeni naloga na prodaju u iznosu od 203,00 kn (princip broj 2).

Primjer 11: limitirani nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži samo tržišne naloge

Uneseni nalog:
limitirani nalog na
kupnju s cijenom 203,00
kn, količina 6.000
dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			tržišna	6.000	9:01

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			tržišna	6.000	9:01

Referentna cijena iznosi 200,00 kn, što je manje od zadane cijene u limitiranom nalogu na kupnju. Nalog je izvršen po referentnoj cijeni od 200,00 kn (princip broj 1).

Primjer 12: limitirani nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži samo tržišne naloge

Uneseni nalog:
limitirani nalog na
kupnju s cijenom 199,00
kn, količina 6.000
dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			tržišna	6.000	9:01

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			tržišna	6.000	9:01

Referentna cijena iznosi 200,00 kn, što je veće od najvišeg naloga na kupnju u knjizi naloga. Nalog je izvršen po najvišoj cijeni naloga na kupnju u iznosu od 199,00 kn (princip broj 2).

Primjer 13: limitirani nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži samo limitirane naloge

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:33	6.000	199			

Uneseni nalog:
limitirani nalog na
prodaju s cijenom
198,00 kn, količina 6.000
dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:33	6.000	199			

Cijena najvišeg naloga na kupnju veća je od najnižeg naloga na prodaju. Nalog je izvršen po najvišoj cijeni naloga na kupnju koja iznosi 199,00 kn.

Primjer 14: limitirani nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži samo limitirane naloge

Uneseni nalog:
limitirani nalog na
kupnju s cijenom 200,00
kn, količina 6.000
dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			199	6.000	9:33

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			199	6.000	9:33

Cijena najvišeg naloga na kupnju veća je od najnižeg naloga na prodaju. Nalog je izvršen po najnižoj cijeni naloga na prodaju koja iznosi 199,00 kn.

Primjer 15: limitirani nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži samo limitirane naloge

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	199			

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	199	200	6.000	10:01

Uneseni nalog:
limitirani nalog na
prodaju s cijenom
200,00 kn, količina
6.000 dionica

Cijena najvišeg naloga na kupnju manja je od najnižeg naloga na prodaju u knjizi naloga. Unesen je limitirani nalog na prodaju, cijenu transakcije nije moguće odrediti te ne dolazi do sklapanja transakcije.

Primjer 16: limitirani nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži tržišne naloge i limitirane naloge

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			
9:02	1.000	196			

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			
9:02	1.000	196			

Uneseni nalog:
limitirani nalog na
prodaju s cijenom
195,00 kn, količina
6.000 dionica

Referentna cijena iznosi 200,00 kn, što je veće od najvišeg naloga na kupnju i najnižeg naloga na prodaju u knjizi naloga. Uneseni limitirani nalog na prodaju će se izvršiti s tržišnom ponudom na kupnju, a cijena transakcije bit će jednaka referentnoj cijeni 200,00 kn (princip broj 1).

Primjer 17: limitirani nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži tržišne naloge i limitirane naloge

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			
9:02	1.000	202			

Uneseni nalog:
limitirani nalog na
prodaju s cijenom
199,00 kn, količina
6.000 dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			
9:02	1.000	202			

Referentna cijena iznosi 200,00 kn. Cijena najvišeg naloga na kupnju veća je od najnižeg naloga na prodaju i veća je od referentne cijene. Unesenai limitirani nalog na prodaju će se izvršiti s tržišnim nalogom na kupnju, a cijena transakcije bit će jednaka najvišoj cijeni naloga na kupnju u iznosu od 202,00 kn (princip broj 2).

Primjer 18: limitirani nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži tržišne naloge i limitirane naloge

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			
9:02	1.000	202			

Uneseni nalog:
limitirani nalog na
prodaju s cijenom
203,00 kn, količina 6.000
dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			
9:02	1.000	202			

Referentna cijena iznosi 200,00 kn. Cijena najnižeg naloga na prodaju veća je od najvišeg naloga na kupnju i veća je od referentne cijene. Unesenai nalog na prodaju će se izvršiti s tržišnim nalogom na kupnju, a cijena transakcije bit će jednaka najnižoj cijeni naloga na prodaju u iznosu od 203,00 kn (princip broj 2).

Primjer 19: limitirani nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži tržišne naloge i limitirane naloge

Uneseni nalog:
limitirani nalog na
kupnju s cijenom 203,00
kn, količina 6.000 dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			tržišna	6.000	9:01
			202	1.000	9:02

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			tržišna	6.000	9:01
			202	1.000	9:02

Referentna cijena iznosi 200,00 kn, što je manje od najvišeg naloga na kupnju i najnižeg naloga na prodaju u knjizi naloga. Uneseni limitirani nalog na kupnju će se izvršiti s tržišnim nalogom na prodaju, a cijena transakcije bit će jednaka referentnoj cijeni u iznosu od 200,00 kn (princip broj 1).

Primjer 20: limitirani nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži tržišne naloge i limitirane naloge

Uneseni nalog:
limitirani nalog na
kupnju s cijenom 200,00
kn, količina 6.000
dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			tržišna	6.000	9:01
			202	1.000	9:02

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			tržišna	6.000	9:01
			202	1.000	9:02

Referentna cijena iznosi 201,00 kn. Cijena najvišeg naloga na kupnju manja je od najnižeg naloga na prodaju i manja je od referentne cijene. Uneseni limitirani nalog na kupnju će se izvršiti s tržišnim nalogom na prodaju, a cijena transakcije bit će jednaka najvišoj cijeni naloga na kupnju u iznosu od 200,00 kn (princip broj 2).

Primjer 21: limitirani nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži tržišne naloge i limitirane naloge

Uneseni nalog:
limitirani nalog na
kupnju s cijenom 203,00
kn, količina 6.000
dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			tržišna	6.000	9:01
			199	1.000	9:02

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
			tržišna	6.000	9:01
			199	1.000	9:02

Referentna cijena iznosi 200,00 kn. Cijena najnižeg naloga na prodaju manja je od najvišeg naloga na kupnju i manja je od referentne cijene. Uneseni limitirani nalog na kupnju će se izvršiti s tržišnim nalogom na prodaju, a cijena transakcije bit će jednaka najnižoj cijeni naloga na prodaju u iznosu od 199,00 kn (princip broj 2).

Primjer 22: limitirani nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani ne sadrži naloge.

Uneseni nalog:
limitirani nalog na
kupnju s cijenom 200,00
kn, količina 6.000
dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
10:01	6.000	200			

Limitirani nalog na kupnju unesen je u knjigu naloga, cijenu nije moguće utvrditi te ne dolazi do sklapanja transakcije.

Ostali primjeri:

Djelomično izvršenje tržišnog naloga. Limitirani nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži tržišne naloge i limitirane naloge.

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			
9:02	1.000	202			

Uneseni nalog:
limitirani nalog na
prodaju s cijenom
203,00 kn, količina 1.000
dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	5.000	tržišna			
9:02	1.000	202			

Referentna cijena iznosi 200,00 kn. Cijena najnižeg naloga na prodaju veća je od najvišeg naloga na kupnju i veća je od referentne cijene. Uneseni limitirani nalog na prodaju izvršit će se u potpunosti, a tržišni nalog na kupnju izvršit će se djelomično. Cijena transakcije bit će jednaka najnižoj cijeni naloga na prodaju u iznosu od 203,00 kn (princip broj 2).

Pokretanje dražbe uravnoteženja. Limitirani nalog unesen je u knjigu naloga koja na suprotnoj strani sadrži tržišne naloge i limitirane naloge.

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			
9:02	1.000	202			

Uneseni nalog:
limitirani nalog na
prodaju s cijenom
220,00 kn, količina
1.000 dionica

KUPNJA			PRODAJA		
Vrijeme	Količina	Cijena	Cijena	Količina	Vrijeme
9:01	6.000	tržišna			
9:02	1.000	202			

Referentna cijena je 200,00 kn, a dinamički limit promjene cijene iznosi +/- 2%. Uneseni limitirani nalog na prodaju premašuje predefiniрани limit promjene cijene te se nalog neće izvršiti. Limitirani nalog na prodaju unesen je u knjigu naloga, prekida se kontinuirana trgovina i pokreće se dražba uravnoteženja.

8 Dodatak A: Trgovinski parametri

8.1 Vrijeme odvijanja pojedinih faza trgovine

Tablica 7. vrijeme odvijanja pojedinih faza trgovine u modalitetu kontinuirane trgovine.

Faza	Trajanje
Pred-trgovanje	08:00 - 09:00
Dražba otvaranja	09:00 - 09:30 ¹
Kontinuirana trgovina	09:30 ² - 15:55
Dražba zatvaranja	15:55 - 16:00 ¹
Post-trgovanje	16:00 ² - 16:15

1---najraniji završetak (zbog varijabilnog završetka dražbe otvaranja, odnosno zatvaranja, koji može iznositi najviše 15 sekundi. Varijabilni završetak se određuje posebno za svaki instrument pomoću generatora slučajnih brojeva).

2---najraniji početak

Tablica 8. Vrijeme odvijanja pojedinih faza trgovine u modalitetu dražbe.

Faza	Trajanje
Faza pred-trgovanja	08:00 - 11:00
Dražba	11:00 - 13:00 ¹
Faza post-trgovanja	13:00 ² - 16:15

1---najraniji završetak (zbog varijabilnog završetka dražbe koji može iznositi najviše 15 sekundi. Varijabilni završetak se određuje posebno za svaki instrument pomoću generatora slučajnih brojeva).

2---najraniji početak

8.2 Iznosi limita za pokretanje dražbe uravnoteženja

8.2.1 Dionice i udjeli ETF-ova

8.2.1.1 Modalitet redovite trgovine

Prilikom određivanju limita promjene cijene, dionice i udjeli ETF-ova kojima se trguje u modalitetu redovite trgovine razvrstavaju se u tri razreda po kriteriju likvidnosti.

Tablica 9. Iznosi limita za pojedine razrede likvidnosti dionica i udjela ETF-ova.

Razred	Dinamički limit	Statički limit	Limiti za produljenu dražbu
1. razred	5%	10%	20%
2. razred	7,5%	15%	30%
3. razred	10%	20%	40%

8.2.1.2 Modalitet dražbe

Tablica 10. Iznosi limita za pojedine razrede likvidnosti dionica u modalitetu dražbe.

Razred	Dinamički limit	Statički limit	Limiti za produljenu dražbu
4. razred	30%	30%	60%

8.2.2 Obveznice i komercijalni zapisi

Tablica 11. Iznosi limita za dužničke vrijednosne papire.

	Dinamički limit	Statički limit	Limiti za produljenu dražbu
Državne obveznice	3%	6%	9%
Korporativne obveznice, prava i komercijalni zapisi	15%	30%	45%
Obveznice Fonda za naknadu oduzete imovine i municipalne obveznice	10%	20%	40%

8.3 Vrijeme trajanja dražbe uravnoteženja i produljene dražbe

Tablica 12. Vrijeme trajanja dražbe uravnoteženja za pojedini financijski instrument.

Financijski instrument	Dražba uravnoteženja	Produljena dražba
Dionice	5 min + varijabilni završetak (najviše 15 sekundi)	Između 5 i 10 min
Udjeli ETF-a		
Obveznice, prava i komercijalni zapisi		

8.4 Nalog sa skrivenom količinom

Prilikom unosa naloga sa skrivenom količinom njegova minimalna vrijednost mora iznositi najmanje 10.000 eura preračunato po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke, a vidljiva količina mora iznositi najmanje 5% od ukupne količine navedene u nalogu.

8.4.1 Obveznice i komercijalni zapisi

Ukupna količina za obveznice i komercijalne zapise nominirane u eurima mora iznositi najmanje 10.000, a vidljiva količina najmanje 1.000.

Ukupna količina za obveznice i komercijalne zapise nominirane u kunama mora iznositi najmanje 75.000, a vidljiva količina najmanje 7.500.

8.4.2 Dionice i udjeli ETF-ova

Tablica 13. Iznos vidljive i ukupne količine u nalogu sa skrivenom količinom za dionice i udjele ETF-ova.

Zaključna cijena	Minimalna ukupna količina	Minimalna vidljiva količina
Manja od 1 kn	200.000	20.000
Veća ili jednaka 1 kn, a manja od 5 kn	80.000	8.000
Veća ili jednaka 5 kn, a manja od 10 kn	15.000	1.500
Veća ili jednaka 10 kn, a manja od 20 kn	10.000	1.000
Veća ili jednaka 20 kn, a manja od 50 kn	4.000	400
Veća ili jednaka 50 kn, a manja od 100 kn	1.500	150
Veća ili jednaka 100 kn, a manja od 250 kn	800	80
Veća ili jednaka 250 kn, a manja od 500 kn	300	30
Veća ili jednaka 500 kn, a manja od 750 kn	150	15
Veća ili jednaka 750 kn, a manja od 1.000 kn	100	10
Veća ili jednaka 1.000 kn, a manja od 5.000 kn	70	7
Veća ili jednaka 5.000 kn, a manja od 10.000 kn	20	2
Veća ili jednaka 10.0000 kn	10	1